

10.149.

Kuidas wõetakse toitlusmaksu

TALURAHWA KIRJANDUS № 1

Kõigi maade töölised, ühinegem!

KUIDAS WOETAKSE TOITLUSMAKSU

(Ühtlase toitlusmaksu rahwalik selgitus)

PETROGRAD, 1922

EESTI KIRJASTUSE UHISUS

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

41664

MIS ON TOITLUSMAKS JA MIKS TEDA WÕETAKSE?

Meil hakati esimest korda 1920 a. lõpul toitlusmaksust rääkima, kuid see mõte oli tol korral nii wärske, et teda enne weel kaua aega sõeluti ja alles mõni kuu hiljem otsustati. See oli täiesti loomuline, sest meie ei saa toitlusmaksu küsimust kitsalt wõtta, waid peame teda üheskoos riikliku majandusliku poliitikaga waatlema, milles ka samal ajal teine seisukoht tuli wõtta.

Kui meie nõukoguwabariigi majanduslikku poliitikat waatleme, mida aeti oktoobrirewolutsioonist kuni uue majandusliku poliitikani (wiimse algus langeb 1921 a. märtsikuu pääle), siis paistab silma, et kõik see aeg tüüriti *kogu tööstuse*, selle hulgas ka põllutööstuse, *koondamise poole üleüldisesse riiklikku majapidamisesse*. Suuremad wabrikud natsionaliseeriti (wõeti riigi kätte) kohe pärast oktoobrirewolutsiooni, põllutööstuses tehti sedasama ka mõisatega, kuhu asutati nõukogulised mõisad ja weel 1920 a. detsembris ilmus määrus, mille põhjal natsionaliseeriti isegi wäiksed töökojad, kus töötasid 5—10 töolist. See kõik näitab meile, et loodi üleüldine riiklik tööstuslik wõrk, mis oli säärasel ajajärgul, kus tuli kümnete ja kümnete pääletungiwate waenlastega wõidelda, hädasti tarwilik. Nõukoguwabariik pidi kogu oma jõu koondama, et waenlasele wastu panna ja see ei olnud teisiti wõimalik, kui *kodanluse majandusliku wõimu häwitamise teel*.

Nii ei saa endise majandusliku poliitika pääle waadata, kui wea pääle, sest ta oli tol ajal paratamatu. Siis olid meie ühiskonna klassilised wahekorrad teistsugused, kui praegu, ja igasugune poliitika *peab klassilisi wahekordasid* silmas pidama. Kui näituseks töolisteklass peab oma wõimu alal hoidmise eest wõitlema, kuid kodanluse, kelle käes on tööstus, seisukoht on talle risti wastu, siis ei tohi töolisteklass oma wõimu kindlustamise mõttes tööstust mitte enam kodan-

luse kätte jätta. Samasuguseks näituseks võime ka teist juhust tuua: töolisteklass, kes oma klassiteadlikkuse tõttu töörahwa klassihuwidest aru saab, peab kodusõda mässawate kodanlaste wastu, kes katsuwad ka talurahwast, silmas pidades nende klassilise seisukoha selgusetust, ära kasutada, ja kui jõukas talurahwas läheb üheskoos kodanlusega, siis peab töolisteklass ka jõukate talupoegade majapidamiste wastu teisiti ülewäl pidama, kui kehwade ja keskmiste wastu. Kui talle on waja toitaineid, siis ei saa ta mässawalt talupojalt neid mitte teisiti, kui sunniteel. Siit tekkiski tarwidus *sunduslikn wiljawõtu* järele jne., mida meil sõja ajal tarwitati.

Kodusõda lõppes. Kõik kindralid ja ka naaberriigid, nagu Eesti, Läti jne., olid sunnitud tunnistama, et nad ei suuda nõukoguwabariiki, mis sisaldab eneses endise Wene suurriigi kogu töörahwa võimu, ära võita. Seega lõppes piirimail sõda ja selle loomulisteks tagajärgedeks olid ka muutused sisemaal. Kodanlus kaotas pää ja pidi jaatama seda arwamist, et nad ei suuda nõukoguwõimu häwitada. Nad ei organiseerinud enam nii ägedasti mässusid. Jõukamad talupojad, kes seni kodanlust toetasid, wõtsid samasuguse seisukoha weel waremalt. Seega *muutused klassilised wahekorrad*. Järjeliselt tuli ka walitsewal klassil oma poliitikat nende wastu muuta.

Kui praegu põhimõtteliselt seisukohalt uut majanduslikku poliitikat põllutööstuses waatleme, siis võime säält kahte põhjust leida, mis sundisid meid uuele teele minema, ja nimelt *poliitilise* ja *majandusliku*. Poliitiliselt oli tarwis seepärast uus seisukoht wõtta, et küla endised kehwikud olid rewolutsiooni wäljel muutunud keskmisteks talupoegadeks ja nõudsid wastawalt uut majanduslikku poliitikat. Majanduslikult oli tarwis seepärast uus seisukoht wõtta, et aasta-aastalt wähenes alatasa külwipind ja wiljasaak, millele ei olnud lootust senise poliitikaga piiri panna, sest sunduslik wiljawõtmine kohutas kõiki oma külwipinna suurendamisest eemale.

Tihti katsutakse meil seletada, et tegeliselt pole pärast oktoobrirewolutsiooni mingisugust muutust külas tekkinud. Igasuguste kihtide, mida sisaldab eneses tume nimetus „talurahwas“, wahekord olla jäänud majanduslikult seisukohalt waa-dates endiseks, aga see on wale. Seda walet laotawad hariliselt need laiali, kellele ei ole muutused, mis külas tekkinud, meelt mööda. Muutuste tõendamiseks võime tuua küm-ned andmed.

Meie ei hakka siin mitte selle kohta andmeid tooma, kuipalju said talupojad maad juure, waid peatume hoopis selle juures, kuidas on see maa talupoegade wahel ära jaotatud, mille said nad pärast oktoobrirewolutsiooni oma kätte harimiseks.

1917 a., see on enne oktoobrirewolutsiooni oli sarnaseid majapidamisi, kus hariti põldu ühe hobusega, kõigist teistest majapidamistest 43,8 prots. ehk teisiti: 100 majapidamisest oli 43,8 majapidamist, kus oli ainult üks hobune, aga 1920 a. ulatas sarnaste majapidamiste arw 79,3 prots. Mida see näitab? Ta näitab, et ühehobusega majapidamiste arw oli suuresti kaswanud. Siin woiwad üksikud seda nii seletada, et talupojad on jäänud waesemaks. Aga lood ei ole tõeliselt mitte nõnda. Esiteks wähenes 1920 aastaks säärase majapidamiste arw, kus ei olnud sugugi mitte hobust ja nimelt 28,7 prots. kuni 25,1 prots.; teiseks wähenes kahehobusega majapidamiste arw 66,8 prots. wõrra ehk selgemini öeldes, kui waremalt oli 100 kahehobusega majapidamisi, siis jäi neid ainult 33,2 prots. järele ja kolmandaks wähenes weel mitu korda suuremini kolme- ja neljahobustega majapidamiste arw nimelt kolmehobusega 74,5 prots. ning neljahobusega ja weel suuremate — 93,8 prots.

Need andmed ütlewad meile selgesti, et külas on olnud suured majanduslikud muutused, mis paratamata töid ka endaga poliitilisi muutusi. Jõukad talupojad on waesenenud ja üheskoos sellega on nad teatud määral kehwadega oma warandust jaganud. Pilt saab weel hulga selgemaks, kui ka seda meele tuletame, et majapidamiste arw on samal ajal tublisti kaswanud, sest maatamehed said mitmel pool rewolutsiooni ajal maad, mida saadi mõisa- ja riigimaadest. 1905 a. oli Euroopa-Wenemaal üleüldises kokkuwõttes ainult 76,3 tiinu 100 tiinust talurahwa käes, kuid 1919 a. ulatas see arw 96,8 tiinuni. Kõik sarnased andmed räägiwadki nendest muutustest, mis on tekkinud talurahwa keskel.

Mis puutub külwipinna ja wiljasaagi wähenemisse, siis oli siin rida põhjusi, millest kõige tähtsamad need, et esiteks *wältas sõda*, mis tõmbas terwed maakonnad sõjatallernaaks ja laastas tööjõudu, ning teiseks *ei olnud wabakauplust* ja kogu ülejääk, mille põllumees oma maalapilt sai, oli ta *kohustatud riigile andma*. Wiimse põhjuse tõttu ei olnud põllumehel *mingisugust kuwi* rohkem wilja maha külwata, kui talie ja tema perekonnale tegeliselt toiduks tarwis läks.

Külwipind langes meil kodusõja päewil õige kiiresti. Meie wõisime küll teatud määral ka waremalt langemist tähele panna, nimelt imperialistliku sõja ajal, kuid see oli wäike. 1913 a. oli Euroopa-Wenemaal 49,4 miljoni tiinu külwipinna all, kuid 1916 a. wähenes see arw 45,9 miljoni tiinuni ja langes 1920 a. 30,5 miljoni tiinuni. Siit näeme, et 1920 a. langes külwipind, wõrreldes 1913 a., *üle ühe kolmandiku wõrra*. Samal ajal langes ka wiljasaak. 1914 a. rehkendati mustamulla kubermangudes keskmiselt 52 puuda tiinu päält, aga 1919 a. *ainult 42 puuda* jne. Asjata on weel siia juure lisada andmeid karjapidamise kohta.

Kõik need eelpool toodud andmed walgustawad küllalt neid muutusi, mis tekkisid külas ja selle tõttu peaks kõigil selge olema, et need majanduslikud muutused käisid käsikäes poliitilistega ja nõudsid muutust üleüldse meie tulewases poliitikas, *mille juure Ü. K. T. K. (Ülemenemaaline kesktäidesaatew komitee) läinud aastal asus.*

1921 a. 21. märtsil ilmus Ü. K. T. K. poolt määrus, kus kuulutati kõigile, et sunduslik wiljawõtt, mida tundsimme „*разбертка*“ nime all, kaotatakse ära ja säetakse sisse toitlusmaks, mille kohta öeldi, et „*maa majanduslikud ja rahasjanduslikud huwid nõuawad toitlusmaksu õigeajalist ja täielist täitmist.*“

Meil ei maksa pikemalt nendest põhjustest rääkida, mis sundisid ja sunniwad nõukoguwabariiki põllumeestelt toitlusmaksu wõtma. Põhjused on lihtsad. Iga riik, olgu see monarkistlik, kodanlik või ka nõukoguwabariik, on sunnitud praegusel silmagilgul maksusid wõtma ja nimelt seepärast: riigikulud nõuawad tasumist ja seda on praeguses olukorras wõimalik ainult maksude abil teha. Kui meie wõime seda linnaelanikult, kaupmehelt jne. raha näol nõuda, siis pole see maal mitte wõimalik. Maal on raha wähe ja ta võib loomuliselt seda kõige paremini toiduainete näol tasuda. Teiseks on riigil otsekohe toitaineid vaja. Ühes ehk teises riigis seisab wahe maksuwõtmise alal ainult selles, *missugusel teel, kellelt ja missuguses suuruses* maksusid sisse wõetakse. Kodanlus kisub pääosa maksudest töörahwa käest, nõukoguwabariik jälle omakord kodanluselt jne. Muidugi ei ole walitsewal klassil wõimalik oma klassi *täiesti* maksust wabastada, sest see wiiks liig kaugele ja seepärast ei saa ka nõukoguwabariik *mitte oma klassisid* — *töölisklassi ja talurahwast* — maksudest wabastada.

Riigikulud sunniwad walitsust talurahwalt toitlusmaksu wõtma. Selle kohta wõib siiski mõnel kahtlus tekkida. See-pärast ei ole asjatu, kui natukeseks selle küsimuse juures peatume.

Kuigi meie läinud talwel igalpool asutustes tööliste arwu vähendasime, siiski jäi neid küllalt järele, kelle ülewalpida-mine tekitab riigile kulusid, aga kelle tööta ei suuda riik mitte läbi saada. Siin wõime tähendada punasewäe, riigi-tööstuse ja weotööstuse tööliste, riigiasutuste teenijate, kõrge-mate ja eriliste õpeasutuste õpilaste, warjuta haigete ja laste pääle, kes nõuawad riigilt ülewalpidamist, kuid kelle töösaa-dust ei saa müüa, sest ta läheb riigi hääks. Näituseks ei saa punasewäelase, suurtükiwabriku töölise, üliõpilase jne. töösaadust müüa. Pääle selle on riiglle weel muuks otstar-beks toitaineid waja. Meil on tarwis weel terve rida taga-warasid asutada ja nimelt: *tehniliseks otstarbeks* (kartulast piiritust, raswast seepi jne.), *seemneteks*, *näljastele*, *metsa- ja turbatööstuseks*. Kõigi tööliste ülewalpidamiseks ja ka taga-warade loomiseks on toitaineid waja, mida ei suuda ega saa praeguses olukorras keegi turult osta, waid mida wõib ainult talurahwa käest maksuna saada. Selles seisabki see tarwi-dus, mis sunnib meid toitlusmaksu wõtma.

Kui tahame sellest toitainete hulgast, mida on tänawu riigile waja, selget pilti saada, siis waatleme üksikasjaliselt seda, kuipalju on tarwis riigile toitaineid, et kindlaksmäära-tud normi järele kõiki riigitöölisi warustada:

Produkti nimetus	Arw	Arw rukki üksustes
Terawilja	159.900 tuh. puuda	159.900 tuh. puuda
Kartulad	39.380 " "	6.600 " "
Liha	9.500 " "	28.500 " "
Raswa	5.600 " "	84.200 " "
Loomawilja	52.000 " "	41.600 " "
Heina — õlgi		33.100 " "
Üleüldse		353.900 tuh. puuda

Nii on riigile tänawu waja 353.900 tuh. puuda rukist, aga läinud aastal, kus oli meie sõjawäe ja riigitöölise arw mitu tuhat inimese wõrra suurem, oleks see arw pidanud ka palju suurem olema. Loomuline, et kogu seda summat ei

wõi riik ainult talurahwa päale panna. Osa sellest läheb praeguses olukorras kodanluse ja töölisteklassi kanda, kellelt wõetakse maksu rahas, aga *suur osa sellest*, silmas pidades, et talurahwast on meil riigis kõige rohkem, nimelt 100 inimesest 75, *tuleb siiski talurahwa kanda*.

Läinud aastal oli toitlusmaksu üleüldine suurus 380 miljoni puuda, millest tegeliselt suudeti nälja ja teiste hädade tõttu ainult 175 miljoni puuda kokku koguda. Sellest hoopis ei jätkunud meile. Meil tuli wäljamaalt juure osta. Siin awitasid kirikuwarandused.

Täna wu ei ole lootat, et kirikuwarandused meil wastu lööwad suure hulga toita inete ostmiseks wäljamaalt ja seepärast tuleb meil, sest ka wiljasaak saab üleüldises mõttes läinud aasta wiljasaagist parem olema, toitlusmaksu teel rohkem wilja koguda. Et seda läbi wiia ja pealegi hästi läbi wiia, otsustas Ü. K. T. K. toitlusmaksu kogumise juures need *tehnilised puudused* kõrwaldada, mis läinud aastal takistasid. Selleks anti 17. märtsil sel aastal uus määrus wälja ja nimelt *ühtlase toitlusmaksu* määrus.

Läinud aastal oli toitlusmaksu kogumisel üheks suuremaks tehniliseks puuduseks see, et 13 iseseiswa määrase järele nõuti põllumeestelt 18 aines maksu maksmist. Nimelt nõuti igalt majapidamiselt mune, lina, wõid, mett jne., kusjuures ei pandud seda tähele, et paljudes majapidamistes ei olnud neid aineid hoopis. Seega oli maks õige keeruline ja raske, mis raskendas riigiasutuste ja põllumeeste tööd. Täna wu, ühtlase toitlusmaksu tõttu, tehti siin suured parandused. Täna wu ei määrata majapidamisi üksikute harude järele maksu alla, waid kohe *kõik harud*, terve majapidamine, *ühekorraga*, kusjuures peetakse silmas *wiljasaaki, kõlbulist maapinda ja kariloomade arwu*. Selle kõrwal on teine suurem muudatus: maksu ei nõuta *mitte 18*, waid ainult *6 aines*, kusjuures lubatakse põllumehel neid aineid oma äranägemise järele walida. Neile seltsib weel terve rida wäiksemaid kergitusi.

Lõpuks peame tähendama, et riigi majanduslik seisukord sunnib riiki kogu rahwalt maksu wõtma, et riigikulusid katta. Maksusid wõetakse raha ja toita inete näol, kusjuures maksumaksja tööala ja jõukust silmas peetakse: *tööline maksab rahas, põllumees — toita ines, jahimees — jahisaagis, kaupmees — rahas* jne.

WALITSUSE MÄÄRUS ÜHTLASEST TOITLUSMAKSUST.

Eelmises päätükis tähendasime, et Ü. K. T. K. kuulutas 18. märtsil s. a. määruse ühtlasest toitlusmaksust välja. Määruses põhjendatakse üleminekut ühtlase toitlusmaksu pääle sellega, et talurahvale anda suurt wabadust põllumajanduse üksikute harude arendamises ja oma töösaaduste täielises kasutamises“.

Meie nägime esimeses päätükis, et läinud aastal tuli toitlusmaksu kogumisel terve rida puudusi nähtawale. Need puudused tulid toitlusmaksu eelseiswal uuel kogumisel ära kaotada. Et seda suurt ülesannet täita, kutsuti läinud aasta lõpul rida nõupidamisi kokku ja tehti alaliselt tööd rahwa-toitluse kommissariaadi, aga ka kubermangu toitlusosakondade, juures asutatud komisjonides. Igalpool wõeti need puudused ja wäärnähtused kokku, mis läinud hooajal nähtawale tulid, püüdes nende arutamise kaudu tänawu uut teed leida. Üheksanda nõukogude kongressi puhul, s. o. 1921 a. detsembris, peeti weel erakorraline nõupidamine selle üle. Sellest nõupidamisest wõtsid 70 inimest osa, kes kõik olid maksuwõt-mise alal eriteadlased.

Kauaaegse järelkaalumise ja arutamise töösaaduseks oli wiimaks määrus ühtlasest toitlusmaksust, mille üksikasjaliselt, nimelt punkt punkti järele, selles päätükis läbi wõtame.

Ühtlane toitlusmaks.

1. 1922—23 aastal määratakse 1921—22 a. toitlusmaksu asemel põllumajanduse — söögiwilja (terawili, õliseemed, kartul), heina, piimasaaduste, liha, munade, linna, mee, willa, lina, kanepi, naha, metslooma naha, tubaka, juurwilja ja puuwilja — saaduste pääle ühtlane toitlusmaks,

See punkt ei nõua selgitust.

Missuguseis aines wõetakse ühtlast tootlusmaksu?

2. Tootlusmaksu algüksuseks wõetakse rukki-kaal puudas (rukki üksus), kuid nisu kasvatamise raioonis nisu-kaal puudas ja maksetakse makssumaksjate poolt järgmiste põllumajandusliikude algainetega: terawiljadega (söögi ja loomatoidu wiljas), õliseemnetega, kartulitega, heintega wõi lihaga.

Märkus. Maksumakjatel on ka õigus teiste põllumajandusliikude saadustega maksu maksta rahwatoitluse kommissariaadi iseäralise juhatuskirja järele, mis käsikäes rahwamaa kommissariaadi ja kesktatistika walitsuse poolt wälja töötatakse.

See punkt on üks tähtsamatest punktidest käsitlewas määruses, sest selle järele wõib põllumees tootlusmaksu 6 põllumajandusliku saadusega tasuda, mis on majapidamises põhisaadusteks, kuid läinud aastal tuli maksu 18 saaduse näol anda, mis mitu korda maksumakmist raskendas.

Meie ei saa seda punkti nii seletada, nagu ei wõiks põllumees tootlusmaksu mitmekesisemate saadustega tasuda. *Sugugi mitte.* Maksumaksmine on nii korraldatud, et esiteks määratakse need 6 saadust iga walla pääle eraldi kindlaks, kusjuures wõetakse arwesse seda, missuguseid saaduseid põllumees selles wallas kõige rohkem saab, teiseks wõib iga maksumaksja *kolmweerand maksust tasuda oma soowi* järele ühe ehk teise saadusega määratud 6 hulgast (ainult teatud määral piiratakse maksmist heina, kartuli ja kaeraga, sest neid on raske suurel hulgal edasi wedada) ja kolmandaks wõib iga põllumees ülejäänud *weerand maksu tasuda oma äranägemise järele* ühe ehk teise saadusega, mida ei ole 6 hulgast ette nähtud.

Piltlikult wõime seda punkti järgmiselt ette kujutada: oletame, et Meritinitski wallas Pihkwa kub. on põllumehel rohkesti lina, mida ta kaswatas müügi jaoks, siis wõib sarnasel juhusel Pihkwa kub. tootlusosakond lubada sel wallal oma maksu pääasjaliselt linaga tasuda. Samuti wõib ka teistes kubermangudes korraldada ja sääl nende saadustega tasuda, mida põllumehed sääl kõige rohkem kaswatawad.

Maks makstakse, nagu läinud aastalgi, walmistuskontori ja tema eest ei makseta tasu, sest tasumaksmise korral ei oleks ta mitte enam maks. Mingisugust tasu ei saa ka mitte weo eest kontori juure. Kui juhtub, et kusagil tuuakse maks rikkiläinud ainetes, siis on kontorijuhataja kohustatud asja kohta protokolli tegema, et pärast *maksumaksjat wastutusele wõtta*. Samuti on ka need juhused ette nähtud, et kogutud

ained kontoris *hooletu ümberkäimise* tagajärjel rikki lähewad, mille eest on kontorijuhataja *kohustatud wastust* andma.

Kui suur on maks üleüldse?

3. Toitlusmaksu üleüldiseks summaks W. S. F. N. W. piirides, Ukraina ja Turkestan wälja arwatud, määratakse läinud aastase toitlusmaksu üleüldise summa asemel, mis oli 380 miljoni rukkiüksust suur, keskmise wiljasaagi puhul 340 miljoni rukkiüksust (puuda).

Sellest punktist selgub, et keskwalitsus wähen das toitlusmaksu üleüldist summat 40 miljoni puuda rukki wõrra. See on kaunis suur arw. Siiski tekib paljudel küsimus keelele, et kas ei ole wõimalik toitlusmaksu üleüldist suurust weelgi wähendada?

Kui meie tahame ülessäetud küsimusele wastust leida, siis peame algusel selle kohta selgusele jõudma, kuhu see kogutud toitlusmaks läheb. Meie puudutasime seda eelpool. Siin tuletame weel meele, et praeguses olukorras on riigil tarwis warustada 7 miljoni inimest, kes töötawad sõjawäes, riiklikus tööstuses ja riiklikkudes asutustes. See inimeste arw on kaunis suur. Meie eelmise wäljarehkenduse järele (lhg 7) on riigil waja, kui arwame kõik ained rukki puudas, 353 miljoni puuda rukist.

Meil on tarwis minew summa teada ja see iseenesest räägib, et sellest ei jätku ülesmärgitud ülesanneteks. Siin awitawad rahalised maksud, mida wiimisel ajal korraldatud. Kuid meie peame mõistma, et tegelik puudujääk saab weel suurem olema, kui siin (353 m. p. — 340 m. p. = 13 m. p.), sest kogu summa ei tule mitte ilalgi kokku. Siin on paljud põhjused: osaline wiljaikaldus, mahaarwamine korralliku maksumaksmise eest, nimelt 4 naela puudast jne. Sest läinud aastal saime 380 miljoni puuda asemel ainult 175 miljoni puuda rukist, kui kõik ained rukki pääle rehkendame.

Kokkuwõttes on selge, et määratud summa ei ole suur, waid *wäike*, mille juures tuleb weel teisi teesid otsida, kuidas puudujääki tasuda.

Maksu suuruse kindlaksmääramine.

4. Maksu suurus arwatakse iga üksiku majapidamise kohta: a) majapidamise künni- ja heinamaapinna (põllumaaks ümber arwates); b) majapidamise saadusi andwate loomade

ja c) raiooni keskmise wiljasaagi järele tiinult. Maksu suuruse määramiseks jaotatakse majapidamised künni- ja heinamaapinna suuruse järele iga sööja pääle 9 gruppi; 4 gruppi kariloomade arwu järele, kõiki kariloomasid sarwloomadeks üle arwates ja 11 järku wiljasaagi järele, alates 25 puudast wiljasaagist tiinult, juure lisatud tabeli järele *).

Märkus 1. Maksu alla loetakse järgmine maapind:

a) põllupind, mis tali- ja suwiwiljade, külwi, heina, kesa ja söödi all;

b) igasuguste heinamaade maapind, mida niidetakse, üle arwates künnipinnaks.

Neis raioonides, kus peetakse maad kesa ja söödi all, rehkendatakse künni- ja heinamaapind sel teel wälja, et kaswatatakse külwipind kahe wõrra. Maksu alla käiw maapinna kindlakstelemise wiisid määratakse rahwatoitluse kommissariaadi iseäralise juhatuskirja järele, mis käsikäes rahwamaa kommissariaadi ja keskstatistika walitsusega wälja töötakse.

Märkus 2. Kubermangu normid heinamaa üksikute liikide ülearwamise kohta põllumaaks töötatakse keskstatistika walitsuse poolt käsikäes rahwatoitluse ja rahwamaa kommissariaadiga wälja. Kubermangu statistika büroo, käsikäes kubermangu toitlus- ja maaosakonnaga, määrab kreiside ja raioonide kohta normi kindlaks sel teel, et keskmised kubermangu normid ei saaks muudetud.

Märkus 3. Karja hulka, mis käib maksu alla, loetakse kasutoow karil (sarwloomad, lambad, kitsed ja sead), mis olid 1. jaanuaril majapidamises selles wanaduses, mis iseäralise juhatuskirja poolt kindlaks määratud, kus määratakse ka kindlaks kuidas üht ehk teist karilooma sarwloomade hulka arwata.

Märkus 4. Nendes raioonides, kus peetakse hobuste kaswatamist ja kus pole ta põllumajandusega seotud, wõetakse ühtlane toitlusmaks rahwakommissaride nõukogu iseäralise määruse järele.

See punkt on määruuses kõige keerulisem ja ta nõuab üksikasjalisemat selgitust, mispärast peatume selle punkti juures järgmises päätükis, kus katsume kõik arusaamatused ära selgitada.

Kultuurilised majapidamised.

5. Maapind, mis külwiheinte, juurwilja ja teiste eeskujulisemate taimede seemnekultuuri all, wabastatakse rahwamaa kommissariaadi iseäraliste määruste põhjal, kokku leppides rahwatoitluse kommissariaadiga, maksu alt ja kustutakse üksikute majapidamiste maksualla minewast maapinnast maha.

*) Tabel on 20 lhg. ja järgmine päätükk on pühendatud selle tabeli selgitamiseks (Toim.).

Siin võib üksikutele arwamine tekkida, nagu wabastatakse selles punktis tähendatud juhustel kogu maapind, mis majapidamise käes, maksu alt. *See on ekslik.* Maksu alt wabastatakse ainult *see osa* maapinnast, mis on seemnekultuuri all.

Missugune eesmärk sel punktil, — see on kõigile arusaadaw. Nõukoguwalitsus wõtab kõik abinõud tarwitusele, et põllumajandust üleüldse tõsta. Paratamata on tarwilik siis ka neid majapidamisi toetada, mis sellele teele asunud, et oma maapinnal kultuurilist majapidamist korraldada ja ka teistele eeskujuks olla.

Maisi kasvatamine.

6. Et maisi kasvatamist, kui põuale wastupanewa taime kasvatamist, põuarikkastes raioonides, kus maisi vähe kaswatatakse, laiati laotada, seks wabastatakse tema all olev maapind maksust, nimelt rehkendatakse maks poole maapinna eest, mis maisi külwi all.

Märkus. Põuarikkasteks ja vähe maisi kaswatawateks kubermangudeks kuuluwad järgmised: Kurski, Tuula, Orelli, Tambowi, Woroneshi, Samaara, Saraatowi, Saksa kommuuna, Tsaritsõni, Astrahani, Altai kub., Kirgiisia ja Baschkiiria wabariigid, Ufa, Simbirski ja Pensa kubermangud.

Eesti põllumeestel ei tule selle punktiga palju tegemist sest ainult Samaara, Saraatowi ja Simbirski kub., osalt ka Kaukaasias, kaswatatakse maisi. Põhjapool seda ei juhtu. Aga kui kusagil tuleb maisi päält wõetawa maksuga tegemist teha, siis peab järgmiselt talitama. Esiteks pööratakse külanõukogusse, kes üheskoos maksuinspektoriga asja läbi uurib ja siis, kui jaatawalt otsustatakse saadetakse kreisi, kust maksumaksjale wastaw tunnistus välja antakse.

Kuidas on näljakubermangudega?

7. 1922 a. wiljasaagi puhul wabastatakse maksumaksjaid nendes kohtades, mis Ü. K. T. K. poolt nälja kubermangudeks kuulutatud järgmiselt: kui wiljasaak alla keskmist. siis kogu maksust, keskmine wiljasaak — 50 prots, ja keskmisest parem wiljasaak — 30 prots. kogu maksust.

See punkt ütleb meile ainult seda, et nendes kubermangudes, mis Ü. K. T. K. poolt nälja kubermangudeks kuulutatud, on teatud kõrgendused, mis tingimata tarwilikud,

kui nende praegust rasket seisukorda arwesse wõtame. Meil jääb siin see selgusetuks, missugune wiljasaak loetakse keskmiseks jne., kuid selle kohta annab keskkohr erilise määruse kubermangude kohta wälja, mida kohapääl kreiside ja raioonide kohta laiendatakse.

Punasewäelased ja toitlusmaks.

8. Sel eesmärgil, et neile perekondadele, kelle liikmed teeniwad punasewäes ehk laewawäes, kuid ka neile, kes raskesti walgekaardlaste all kannatanud, maksumaksmist kergendada, antakse järgmised kergendused:

a) Maksu suuruse wäljarehkendamise puhul wõetakse nendes majapidamistes kõik punasewäes ja laewawäes teeniwad perekonna liikmed nimekirja, kusjuures kursandid ja komandöörid kuni pataljoni komandöörini loetakse kaheks perekonna liikmeks.

b) Nende perekonnad, kelle perekonna liikmed punasewäes ja merewäes teeniwad ja kelle maksu alla käiw maapind on üks ja pool ehk vähem tiinu, wabastatakse kolmweerand maksust.

c) Nende perekonnad, kelle perekonna liikmed punasewäes ja merewäes teeniwad ja kelle maksu alla käiw maapind on kaks ja pool ehk vähem wabastatakse kõigest maksust, kui perekonnasse ei jäänud enam ühtegi tööjõulist meesterahwast.

d) Koduõja inwaliidide ja sõjawangis olewate punasewäelaste perekonnad saawad samasugused kergendused, mis-sugused saawad tegewas punasewäes teeniwate perekonnad (kässolewa punkti jaotused „a“, „b“ ja „c“).

e) Punasewäelaste perekonnad, kelle liikmed wabastati punasewäest pärast 1922 a. 1. aprilli ja tulid majapidamisse tagasi, wabastatakse maksust, kui nende perekonnas ei ole teisi tööjõulisi meesterahwaid ja kui maksu alla käiw maapind ei ulata üle 2 ja poole tiinu.

g) Majapidamised, mis said walgekaardlaste pool tõsiselt kannatada ehk purustatud wõitluses nõukoguwoimu eest, wabastatakse täiesti maksust.

Need punktid tõendawad, et nõukoguwalitsus wõtab kõik abinõud tarwitusele punasewäelaste perekondade majandusliku olukorra paranduseks. Seda on tingimata tarwis teha, sest kõik perekonnad, kes mõne tööjõulise perekonna liikme

sõjawäkke saadawad, kannatawad selle all õige rohkesti, Weel raskem on nende seisukord, kus see tööjõuline mees ainukeseks tööjõuks oli.

Mis puutub eelpool nimetatud kergendustesse, siis ei nõua nad mingisugust suuremat seletust, sest nende tarwidus on kõigile selge. Peab ainult weel selle pääle tähendama, et majapidamise suurus tuli selle tõttu kindlaks määrata, et nende kergenduste osalisteks ei saaks mitte jõukamad, *kelle majanduslik seisukord seda ei nõua.*

Kuidas kusagilt maksu wõetakse?

9. Et maksuwõtmist üksikute põllumajanduslikkude raioonide ja kubermangude iseäraldustega kokkukolasse wiia, seks määrab keskkocht 15. juuliks kindlaks — missuguseid toitaineid ja teisi aineid, kuid ka missuguses kindlas protsendilises wahekorras, ühes ehk teises raioonis ja kubermangus toitusmaksu wõetakse.

10. Wõttes kindlaks määratud protsendilist wahekorda toitainete ja teiste wahel aluseks, mis tuleb maksuna anda, määravad kubermangu toitusosakonnad, käsikäes kubermangu maaosakonna ja statistilise bürooga, kubermangu üksikuid iseäraldusi silmas pidades, nädala wäitel kindlaks missuguseid saadusi ja missuguses kindlas protsendilises wahekorras tuleb maksuna üksikutes kreisides, raioonides ja waldades anda, kusjuures tuleb tähele panna, et toitainete ja teiste ainete hulk wastaks arwule, mis rahwatoitluse kommissariaadi poolt kindlaks määratud.

Märkus. Kubermangu toitusosakonnale lubatakse sel juhtumisel, kui maksumaksjad ei saa kindlate protsendiliste wahekordade põhjal maksu maksta, punkt 10 põhjal wäljatõetatud protsendilisi wahekordasid muuta.

11. Rahwatoitluse kommissariaat määrab käsikäes rahwamaa kommissariaadi ja kesktatistilise walitsusega 20. juuliks kindlaks ekwiwalendi, mille põhjal wõetakse teisi aineid rukki (nisu) asemel wabariigi ühes ehk teises raioonis, kusjuures peab tähele panema riigi tarwidusi ühe ehk teise aine järele, nende wäärtust, iga raiooni iseäraldust, kuid ka ühe ehk teise majapidamise pidamist ehk kultuuri kaswatamist.

Need punktid on suurel määral seotud punkt 2, mille juures pikemalt peatasime.

Wiljasaagi tähtsus.

12. Kui selgub wiljasaagi suurus, kuid mitte hiljem 20. juulit, pannakse rahwakomissaride nõukogule ette iga kubermangu kohta wiljasaagi järk kindlaks määrata. Iga kreisi kohta määratakse wiljasaagi järk kubermangu täidesaatwa komitee, kuid walla kohta kreisi täidesaatwa komitee poolt, kusjuures tuleb silmas pidada, et rahwakomissaride nõukogu poolt kinnitatud wiljasaagi järgust ei wõi kreisi järgud üleüldises summas mitte wäiksemad olla.

Märkus 1. Kubermangu täidesaatwatel komiteedel lubatakse wiljasaagi mitmekesisiduse puhul üksikute waldade, ka külade kohta oma wiljasaagi järgud kindlaks määrata.

Märkus 2. Siberi ja Ida-Kirgiisia kohta määratakse järgud 15. augustiks kindlaks.

Maksumaksjate nimekirjad.

13. Küla nimekirjad säetakse iga majapidamise kohta, wõttes arwele toitusmaksu määruses tähendatud tundemärkisid (põllumaa, heinamaa ja kari), 15. maiks 1922 a. kokku walla ja küla täidesaatwate komiteede poolt toitusasutuste juhtnõõride ja kontrolli järele.

Pärast seda, kui rahwakomissaride nõukogu kubermangude, kubermangu täidesaatwad komiteed kreiside ja kreisi täidesaatwad komiteed waldade kohta wiljasaagi järgud kindlaks määrawad, lõpetawad walla täidesaatwad komiteed nimekirjad, kandes sisse maksu suuruse, mida igal majapidamisel tuleb maksta, käies maksu alla käiwa maa kohta wäljaantud tabeli järele.

Tegeliselt teostatakse seda nii, et külakomiteed teewad alguses majapidamiste nimekirja, kus kõik tarwilised teated. nagu külwipind, heinamaa, kari, perekonna liikmed, üles tähendatakse ja siis pärast seda, kuni maksu suuruse kindlakstegemiseni, wõib üks ehk teine majapidaja, kui ta leiab, et nimekiri ei ole õieti kokku säetud, nõuda nimekirja muutmist.

Nimekirjad peaksid juba ammu walmis olema, kuid tegeliselt oli 15. juuniks see ainult kolmes kubermangus läbi wiidud.

Kes wastutab nimekirjade tõelikkuse eest?

14. Wastutus maksu suuruse väljarehkendamise, maksu alla käiwa maapinna ja karja suuruse kindlakstegemise, kuid ka maksumaksjate nimekirjade kokkusäädmise eest, langeb walla täidesaatwate komiteede ja küla nõukogude pääle.

Maksu äramaksmise aeg.

15. Maksumaksjad on kohustatud kohe pärast wiljakorjamist maksu maksmisele asuma. Üksikute saaduste äraandmise tähtaeg määratakse rahwatoitluse kommissariaadi poolt kindlaks, kusjuures peab kohalikke tingimusi silmas pidama.

Rahwatoitluse kommissariaat määras maksumaksmise kohta järgmised tähtajad, mis on kõige hilisemad ja mida võib kubermangus muuta, määrates neid warasema tähtaja pääle.

a) taliwili	50 prots.	1 oktoobriks;
	50 "	1 nowembriks;
b) suwiwil	50 "	15 oktoobriks;
	50 "	1 detsembriks;
c) hein	25 "	1 nowembriks;
	50 "	15 jaanuariks;
ülejääänud	25 "	15 weebruariks;
d) liha	25 "	1 nowembriks;
	50 "	15 detsembriks;
ülejääänud	25 "	15 jaanuariks;
e) wõi	25 "	15 nowembriks;
	50 "	15 maiks;
ülejääänud	25 "	1 juuliks;
g) kartul	50 "	1 oktoobriks;
	50 "	15 okroobriks.

Silt näeme, et kõik iseäraldused, mis ühe ja teise toitaine juures silma torkawad, on selle punkti põhjal wäljakulutatud tähtaegades tähele pandud. Pealegi võib tähtaega pikendada, kui seda waja.

Selle punkti juures tuleb weel tähendada nende kergenduste pääle, mille osaliseks saawad need põllumehed, kes maksu õigeks ajaks tasuwad. Kõik põllumehed, kes maksawad toitlusmaksu tähtajaks ära, saawad oma määratud toit-

lusmaksu normist 10 prots. vähendatud ehk teiste sõnadega nõutakse neilt 40 naela asemel ainult 36 naela toitlusmaksu.

Kõrwalepõiklejad peawad wastutama.

16. Kodanikud, kes maksu ei tasu, langewad kohtu teel ehk administratiivselt karistuse alla.

17. Tähendatud määruse täitmine pannakse rahwatoitluse kommissariaadi pääle, kellele antakse õigus wastawaid määruseid ja juhatusi välja anda.

18. Tähendatud määrus hakkab maksima 1. augustist 1922 a. Kõik teised määrused, mis waremalt toitlusmaksu kohta awaldatud, kaotatakse 1. augustist 1922 a,

Esimesed kaks punkti räägiwad sellest wastutuselewõtmisest, mis järgneb maksu mittetasumisele, kuid wiimne ütleb seda, et 1. augustil sel aastal muutub tähendatud määrus makswaks ja sellest silmapilgust kaotawad kõik säädused ja määrused, mis waremalt toitlusmaksu alal välja antud, tähtsuse.

MAJAPIDAMINE JA TOITLUSMAKSU SUURUS.

Eelmisest päätükist lugesime, et toitlusmaksu suurus rehkendatakse iga majapidamise kohta käsikäes wiljasaagi häduse, põllu- ja heinamaapinna rohkuse ja karja suuruse järele wälja, kusjuures majapidamisi mitmesse järku ja liiki eelmiste omaduste järele jaotatakse. Esialgselt võib paista, et selle toitlusmaksu suuruse wäljarehkendamine on õige keerule ülesanne. Tõeliselt pole see sugugi mitte nii.

Meie mahutame järgmiste lehekülgedele tabeli, mille awaldas Ü. K. T. K. 10. aprillil sel aastal ja katsume selle tabeli kaasabil toitlusmaksu suuruse wäljarehkendamist lihtsustada. See on ka täiesti võimalik. Meie ei kahtle, et iga põllumees, saades lähematel päewadel ajalehest wõi wallast teada, missugusesse järku loetakse nende walda wõi küla wiljasaagi järele, võib kergesti toitlusmaksu suuruse wälja rehkendada, mis tal tuleb riigile maksta. Eriti võib ta selle abil kontrolleerida seda, kas on nimekirja üleswõetud maksu summa tõele wastaw wõi mitte.

Ü. K. T. K. poolt awaldatud tabeli järele jaotatakse majapidamised maapinna suuruse järele, mis on majapidamises sööja kohta, 9 gruppi, mille järele on üheksandas grupis sarnased majapidamised, kus tuleb iga sööja pääle kolm wõi rohkem tiinu maapinda. Samal ajal jaotatakse majapidamisi kariloomade arwu järele 4 gruppi, kusjuures esimesse gruppi kuuluwad majapidamised, kus ei ole ühtki sarwlooma, teisse — kahe sarwloomani, kolmandasse — kahest kuni nelja sarwloomani ja neljandasse, kus üle nelja sarwlooma.

Siin tekib kohe küsimus, kuidas saab kindlaks teha üleüldise põllupinna suurust ja sarwloomade arwu, kui meie määruse 4-dat punkti silmas peame, kus öeldakse, et ka heinamaa tuleb põllumaa pääle üle arwata ja samuti wäik-

Maksu tabel, mis kinnitati 10. aprillil 1922 a. Ü. K. T. K. presiidiumi poolt.

**MAKSU SUURUS, MIS LANGEB ÜHE TIINU PÖLLU- ja HEINAMAA (arwates põllu-
maaks) PÄÄLE, KUSJUURES WILJASAAK, MAA SUURUS, MIS ON 1 SÖÖJA PÄÄLE ja
KARI (arwates sarwloomadeks) MAJAPIDAMISES ARWESSE WÕETAKSE.**

Majapidamised põllu- ja heinamaa järele, mis põllu- maaks üle arwatud.	Kohad, kubermangud, kreisid ja wallad wiljasaagi järele.											
	I				II				III			
	25 puuda ja vähem 1 tiinult.				25 kuni 30 puuda 1 tiinult.				30 kuni 35 puuda 1 tiinult.			
	Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.			
	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.
	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.
1. $\frac{1}{4}$ tiinu ja vähem	— —	— 10	— 10	— 30	— —	— 10	— 30	1 10	— —	— 10	— 30	1 10
2. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ tiinuni . . .	— 10	— 20	— 20	1 —	— 10	— 20	1 —	1 20	— 10	— 30	1 10	1 30
3. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ „ . . .	— 20	— 20	1 —	1 20	— 20	1 —	1 20	2 —	— 20	1 20	2 —	2 20
4. $\frac{3}{4}$ —1 „ . . .	— 20	— 30	1 05	1 20	1 —	1 20	1 35	2 10	1 20	2 10	2 25	3 —
5. 1— $1\frac{1}{2}$ „ . . .	— 30	1 —	1 15	1 30	1 20	2 —	2 15	2 30	2 10	3 —	3 15	3 30
6. $1\frac{1}{2}$ —2 „ . . .	1 —	1 20	1 30	2 —	2 —	2 20	2 30	3 —	3 —	3 30	4 —	4 10
7. 2— $2\frac{1}{2}$ „ . . .	1 20	2 —	2 10	2 20	2 20	3 —	3 10	3 20	3 30	4 20	4 30	5 —
8. $2\frac{1}{2}$ —3 „ . . .	2 —	2 20	2 30	3 —	3 —	3 20	3 30	4 —	4 10	5 10	5 20	5 30
9. üle 3 tiinu	2 20	3 —	3 10	3 20	3 20	4 —	4 10	4 20	5 —	6 —	6 10	6 20

Majapidamised põllu- ja heinamaa järele, mis põllu- maaks üle arwatud.	Kohad, kubermangud, kreisid ja wallad wiljasaagi järele.											
	IV				V				VI			
	35 kuni 40 puuda 1 tiinult.				40 kuni 45 puuda 1 tiinult.				45 kuni 50 puuda 1 tiinult.			
	Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.			
	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.
	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.
1. $\frac{1}{4}$ tiinu ja vähem	— —	— 20	1 20	2 20	— —	1 —	2 —	3 —	— 20	1 20	2 20	3 20
2. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ tiinuni . . .	— 20	1 20	2 20	3 20	1 —	2 —	3 —	4 —	1 20	2 20	3 20	4 20
3. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ „ . . .	1 20	2 20	3 15	4 20	2 —	3 —	3 35	4 30	2 30	3 20	4 15	5 10
4. $\frac{3}{4}$ —1 „ . . .	2 20	3 20	4 10	5 —	3 —	4 —	4 30	5 20	3 20	4 20	5 10	6 —
5. 1— $1\frac{1}{2}$ „ . . .	3 10	4 20	5 5	5 30	3 30	5 —	5 25	6 10	4 10	5 20	6 5	6 30
6. $1\frac{1}{2}$ —2 „ . . .	4 10	5 20	6 —	6 20	4 30	6 —	6 20	7 —	5 10	6 20	7 —	7 20
7. 2— $2\frac{1}{2}$ „ . . .	5 10	6 20	6 35	7 10	5 30	7 —	7 15	7 30	6 10	7 20	7 35	8 10
8. $2\frac{1}{2}$ —3 „ . . .	6 10	7 20	7 30	8 —	6 30	8 —	8 10	8 20	7 10	8 20	8 30	9 —
9. üle 3 tiinu	7 10	8 20	8 30	9 —	7 30	9 —	9 10	9 20	8 10	9 20	9 30	10 —

Majapidamised põllu- ja heinamaa järele, mis põllu- maaks üle arvatud.	Kohad, kubermangud, kreisid ja wallad wiljasaagi järele.											
	VII				VIII				IX			
	50 kuni 55 punda 1 tiinult.				55 kuni 60 punda 1 tiinult.				60 kuni 75 punda 1 tiinult.			
	Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.			
	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja rohkem.
	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.
1. $\frac{1}{4}$ tiinu ja vähem	1 10	2 10	3 10	4 10	2 —	3 —	4 —	5 —	3 —	4 —	5 —	6 —
2. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ tiinuni . . .	2 10	3 10	4 10	5 10	3 —	4 —	5 —	6 —	4 —	5 —	6 —	7 —
3. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ " . . .	3 10	4 10	5 5	6 —	4 —	5 —	5 35	6 30	5 —	6 —	6 35	7 30
4. $\frac{3}{4}$ —1 " . . .	4 10	5 10	6 —	6 30	5 —	6 —	6 30	7 20	6 —	7 —	7 30	8 20
5. 1— $1\frac{1}{2}$ " . . .	5 —	6 10	6 35	7 20	5 30	7 —	7 25	8 10	6 30	8 —	8 25	9 10
6. $1\frac{1}{2}$ —2 " . . .	6 —	7 10	7 30	8 10	6 30	8 —	8 20	9 —	7 30	9 —	9 20	10 —
7. 2— $2\frac{1}{2}$ " . . .	7 —	8 10	8 25	9 —	7 30	9 —	9 15	9 30	8 30	10 —	10 15	10 30
8. $2\frac{1}{2}$ —3 " . . .	8 —	9 10	9 20	9 30	8 30	10 —	10 10	10 20	9 30	11 —	11 10	11 20
9. üle 3 tiinu	9 —	10 10	10 20	10 30	9 30	11 —	11 10	11 20	10 30	12 —	12 10	12 20

Majapidamised põllu- ja heinamaa järele, mis põllu- maaks üle arvatud.	Kohad, kubermangud, kreisid ja wallad wiljasaagi järele.							
	X				XI			
	75 kuni 100 puuda 1 tiinult.				100 puuda ja rohkem 1 tiinult.			
	Majapidamine karja järele.				Majapidamine karja järele.			
	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja roh- kem.	Karjata.	2 kariloo- mani.	2—4 kari- loomani.	4 ja roh- kem.
	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.	p. n.
1. $\frac{1}{4}$ tiinu ja vähem .	4 —	5 —	6 —	7 —	5 20	6 20	7 20	8 20
2. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ tiinuni	5 —	6 —	7 —	8 —	6 20	7 20	8 20	9 20
3. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ „	6 —	7 —	7 35	8 30	7 20	8 20	9 15	10 10
4. $\frac{3}{4}$ —1 „	7 —	8 —	8 30	9 20	8 20	9 20	10 10	11 —
5. 1— $1\frac{1}{2}$ „	7 30	9 —	9 25	10 10	9 10	10 20	11 05	11 30
6. $1\frac{1}{2}$ —2 „	8 30	10 —	10 20	11 —	10 10	11 20	12 —	12 20
7. 2— $2\frac{1}{2}$ „	9 30	11 —	11 15	11 30	11 10	12 20	12 35	13 10
8. $2\frac{1}{2}$ —3 „	10 30	12 —	12 10	12 20	12 10	13 20	13 30	14 —
9. üle 3 tiinu	11 30	13 —	13 10	13 20	13 10	14 20	14 20	15 —

Moskwa, Kreml, 10. aprillil 1922 a.

Ü. K. T. K. esimees M. Kalinin.

Ü. K. T. K. sekretäär Jenukidse.

sed koduloomad suurte kariloomade ehk sarwloomade pääle üle arwata.

See on kerge ülesanne. Oletame, et Nowgorodi kub. Borowitshi kreisis on kusagil wallas ühes majapidamises 4 tiinu põldu, 6 tiinu heinamaad ja 1 tiin karjamaad.

Nüüd on põllumehel tarwis teada, missuguse normi järele tuleb tal heinamaa põllumaaks üle arwata. Ta peab teadma seda määrust, mida awaldati eelpool toodud määruse järele rahwatoitluse kommissariaadi ja keskestatistika walitsuse poolt (waldades ja kreisides wõib erilisel juhtumisel normi muuta) normi kohta. Selle määruse järele jaotatakse kogu riigi heinamaad kolme raiooni. Esimesse raiooni kuuluwad kubermangud, kus wastab tiin heinamaad ühe kolmandiku tiinule põllumaast — Arhangelski, Põhja-Düüna, Wologda, Olonetsi, Kostroma, Wjätka, Permi, Jekaterinburi, Tjumeni, Tsheljabinski kubermangud ja Sörjäni, Karjala, Baschkiiria, Wodi, Kalmöki, Kirgiisia maakonnad ja wabariigid; teisse raiooni kuuluwad kubermangud, kus wastab tiin heinamaad poole tiinule põllumaast — Petrogradi, Pihkwa, Nowgorodi, Tshepowetsi, Tweri, Jaroslawi, Rõbinski, Witebski, Smolenski, Kaluuga ja Iwanowo-Wosnesenski kubermangud ja kolmandasse kõik ülejäänud kubermangud, kus wastab tiin heinamaad kolmneljandiku tiinule põllumaast.

Nii on alustatud ülesande wäljarehkendamine täiesti kerge, kui põllumehel on Borowitshi kreisis 6 tiinu heinamaad ja 1 tiin karjamaad, wiimne ei käi maksu alla, ja Nowgorodi kubermangus wastab tiin heinamaad poole tiinule põllumaast, siis loetakse ehk arwatakse 6 tiinu heinamaad 3 tiinuks põllumaaks, millele tuleb weel tõeliselt olew põllumaa 4 tiinu juure arwata ($6 : 2 = 3 + 4 = 7$). Seega tuleb näituses wõetud talupojal maksta 7 tiinu põllumaa päält. Natuke teisiti on lood, kui on olemas sõöt, juurewilja kaswatus jne.

Mitte sugugi raskem ei ole ka teine ülesanne, kus meil tuleb wäiksed kariloomad sarwloomadeks üle arwata, sest seda tehtakse ainult maksuwõtmise lihtsastamise mõttes. Ka siin on juba kindel norm olemas, mille järele tuleb wäljarehkendamise puhul käia. Nimelt rehkendatakse lammas ehk kits, kes talwe juba üle elanud, $\frac{1}{8}$ sarwloomaks; siga, kes üle 4 kuu wana $\frac{1}{4}$ sarwloomaks; noored sarwloomad, kelle wanadus kõigub 1 aasta ja $1\frac{1}{2}$ aasta wahel $\frac{1}{2}$ sarwloomaks ja kõik kariloomad, kes üle $1\frac{1}{2}$ aasta wanad, 1 sarwloomaks.

Eriti tuleb weel tähendada, et nõukoguwalitsuse määruse järele ei wõeta noori sarwloomasid, kes alla aastat wanad, lamba ja kitse tallesid, kes alla 4 kuud wanad, ja samas wanaduses seapõrsasid mitte üleüldse arwesse, sest sel teel püütakse talurahwast wirgutada karjakaswatuse arendamisele.

Nüüd on meil kerge wälja rehkendada, missugusi loomaid ja missuguses wanaduses tuleb sarwloomadeks üle arwata ühes ehk teises majapidamises üleüldse. Oletame, et Oudowa kreisis Usmina wallas on ühel põllumehel 3 lehma, 2 kaheksakuulist wasikat, 1 aastane wärs, 4 ületalwe elanud lammast, 6 talle, 8 pörsast, kes 3 kuud wanad ja 2 kaheaastast siga. Meie ülesanne seisab praegu selles, et tuleb wälja rehkendada, mitmeks sarwloomaks seda karja arwatakse. Eelpool tähendatud normi põhjal langewad 2 kaheksakuulist wasikat, 6 talle ja 8 pörsast kõigeesiteks wälja, sest need ei käi oma wanaduse tõttu üleüldse mitte maksu alla. Nii jääwad alale 3 lehma (3), 1 aastane wärs ($1 \times \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$), 4 ületalwe elanud lammast ($4 \times \frac{1}{8} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$) ja 2 siga ($2 \times \frac{1}{2} = 1$), mis kogusummas teewad 5 sarwlooma wälja ($3 + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 = 5$).

Meie waatlesime seni seda, kuidas ühes ehk teises majapidamises heinamaa ja kariloomade ümberarwamist korraldada põllumaaks ja sarwloomadeks. Sel waatlemisel jõudsimme otsusele, et see ei ole sugugi mitte raske, kui meil on teada need normid, mille järele heinamaad põllumaaga ja wäikseid kariloomasid sarwloomadega wõrreldakse. Praegu on meil wõimalus õige kergesti tabeli järele wälja rehkendada, kui meil wiljasaagi järk teada, kuipalju wilja nõutakse ühest ehk teisest majapidamisest.

Oletame, et Mägede asunduses Krasnogora wallas, Luuga kreisis on põllumehel 15 tiinuline majapidamine, kus 5 tiinu põldu ja 10 tiinu heinamaad, kuid kariloomade arw on: 3 lehma, 8 lammast, 12 talle, 2 wasikat, 1 mullikas ja 2 siga. Majapidamine, nagu näeme, on Petrogradi kub. ja temas on 5 sõojat. Meie ülesanne on selgeks teha toitlusmaksu suurust, mida ta peab maksma.

Petrogradi kub. kuulub teisse raiooni heinamaade järele ja seega tuleb tal põllumaad üleüldse, kui heinamaa põllumaaks arwame, 10 tiinu ($10 \times \frac{1}{2} = 5 + 5 = 10$). Sõojaid oli majapidamises 5 inimest ja seega tuleb iga sõoja pääle 2 tiinu põllumaad, mille tõttu kuulub majapidamine tabeli järele põllumaa suhtes 6. gruppi ($1\frac{1}{2}$ kuni 2 tiinuni). Karilooma-

dest jääwad wälja 12 talle ja 2 wasikat, kuid teised, kui meie neid sarwloomadeks üle arwame, teewad wälja järgmise sarwloomade arwu: 2 siga = $\frac{1}{2}$ sarwlooma, 1 mullikas = $\frac{1}{2}$ sarwlooma, 8 lammast = 1 sarwloom ja 3 lehma, kokku 5 sarwlooma ($\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 + 3 = 5$). Seega kuulub majapidamine karja järele 4 gruppi. Meil on nüüd teada, et majapidamises tuleb sõõja pääle 2 tiinu põllumaad ja üleüldse on 5 sarwlooma ning kui meie siia juure lisame, et wald on wiljasaagi järele 2 järgus, siis wõime tabeli põhjal öelda, et sel majapidamisel tuleb maksta 3 puuda rukkiüksust tiinult, aga kui maksu all olewat maad oli üleüldse 10 tiinu, siis tuleb üleüldse maksta 30 puuda rukkiüksust (3 puuda $\times$ 10 = 30 puuda).

Kõigest sellest selgub, et toitlusmaksu suurust ei ole mitte raske wälja rehkendada. Tabel paistab meile esialgul ainult seepärast keeruline olema, et sääl on majapidamised wiljasaagi järele 11 järku jaotatud, mida ei ole waja mitte igal wallal teada, sest walla kohta määratakse ikka üks järk ehk erakordsel juhul kaks järku. Aga selle tõttu lubab tabel ennast lihtsustada. Tarwis pöörata kohapääl ainult selle järgu pääle tähelpanekut, missugune wiljasaagi järk on kohalikus külas ehk wallas maksew. *Nii ei ole kusagil mingisugust raskust, et selle üle selgusele jõuda, kuipalju tuleb majapidamisel maksu maksta.*

